

בעניין: המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע"ר

ע"י ב"כ עוה"ד ליאורה בכור ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרת

- נ ג ד -

1. שר הפנים
2. מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית
3. אלוף פיקוד הדרום

באמצעות פרקליטות המדינה
רח' צאלח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466590; פקס': 02-6467011

המשיבים

תגובה מטעם העותרת לתשובה משלימה מטעם המשיבים

בהתאם להחלטת בית-המשפט הנכבד מיום 2.3.2010 ולארכות שניתנו, מתכבדת העותרת להגיש את התייחסותה לנתונים המעודכנים שהציגה המדינה, בתשובתה המשלימה מיום 13.4.2010.

בפתח הדברים יצוין, כי העותרת תתייחס בתגובה זו רק לנתונים הביטחוניים אשר הועלו בתשובת המשיבים, אשר רלוונטיים לנושא העתירה דנן – ביטול החוק ככל שהוא חל על ילדים קטינים של תושבי הקבע של ישראל, בהיותו בלתי חוקתי.

להלן יפורטו נימוקי העותרת:

1. לטעמה של העותרת, אין לראות בתשובה המשלימה של המשיבים כל "עדכון" באשר למעורבות של קטינים בטרור. במסגרת התשובה, חוזרים המשיבים על טענתם בכתב התגובה לעתירה, באשר למעורבות זו. דא עקא, שנתוני המשיבים מתייחסים באופן כללי למעורבות ילדים בטרור. עד היום – כולל במסגרת תשובתם האמורה – לא הביאו המשיבים כל נתון לגבי מעורבותם של ילדי תושבים, שקיבלו מעמד או היתר, בפיגועים.
2. נתוני המשיבים מתייחסים למעורבות בפיגועים של קטינים תושבי השטחים. מדובר בפלח אוכלוסייה שמספרו עולה לאין שיעור על מספר הקטינים, ילדיהם של תושבי ירושלים המזרחית. אשר על כן, גם למספרים עצמם, המובאים בתשובת המשיבים, אין משמעות של ממש לענייננו.
3. מקריאה שטחית של סעיף 17 לתשובה המשלימה, ניתן לחשוב כי סוף סוף ראו המשיבים

לנכון להתייחס לאוכלוסיית העתירה דן. אך למרבה הצער, עיון בסעיף רק מעיד על עוד ניסיון להתחמק מהשאלה: כמה ילדים השוהים בישראל, ואשר אחד מהוריהם תושב השטחים ומשנהו תושב קבע של המדינה, היו מעורבים בפעילות טרור?
בסעיף זה נאמר כי:

הנתונים שבידי גורמי הביטחון מלמדים, כי מאז שנת 2001, 54 נתינים פלשתיניים, אשר הם עצמם רכשו מעמד בישראל במסגרת הליכי איחוד משפחות או גורמים הקשורים אליהם ישירות היו מעורבים באופן ישיר בפעולות טרור שבוצעו בפועל או כאלה שנמנעו ברגע האחרון. על קבוצה זו של 54 איש נמנים כאמור מבקשי מעמד בישראל בעקבות הליך איחוד משפחות עם אזרחים או תושבים ישראליים וכן ילדיהם. (ההדגשות נוספו – ל.ב.).

4. הנה כי כן, המדינה מביאה "באריזה אחת" וללא שום הפרדה את הנתונים המתייחסים לארבע קבוצות אוכלוסייה נפרדות:

א. תושבים בוגרים של השטחים, שרכשו מעמד בישראל מכוח איחוד משפחות עם אזרחים או תושבי קבע של המדינה;

ב. "גורמים הקשורים אליהם ישירות" – תהא משמעות מונח זה אשר תהא;

ג. ילדים שאחד מהוריהם הוא אזרח המדינה ומשנהו תושב השטחים, שקיבל מעמד בישראל מכוח איחוד משפחות. ילדים אלו הם אזרחי ישראל מלידה, וחוק האזרחות והכניסה לישראל אינו משפיע על מעמדם;

ד. ילדים שאחד מהוריהם הוא תושב קבע של המדינה ומשנהו הוא תושב השטחים, שקיבל מעמד בישראל מכוח איחוד משפחות. זוהי קבוצת הילדים שהחוק פוגע בה.

5. ביום 18.4.2010 שלחה העותרת לב"כ המשיבים בקשה לפרטים נוספים באשר לאמור בסעיף 17, בתקווה לקבל, בין היתר, נתונים לגבי מספר הילדים של תושבי ישראל אשר היו מעורבים בפעילות טרור, וגילם בעת מעורבתם.
הבקשה לפרטים נוספים מצ"ב, ומסומנת ע/1.

6. עד היום לא זכתה בקשת העותרת למענה.

7. באשר ל"גורמים הקשורים ישירות" לנתונים הפלסטיניים, הרי שבשיחת טלפון שערכה הח"מ עם ב"כ המשיבים יוכי גנסיך ביום 12.5.2010, נטען בפני הח"מ כי המונח מתייחס לילדיהם של מקבלי המעמד בלבד, ולא לאחים, דודים, וכד'. עם זאת, הבהרה כתובה לעניין זה לא התקבלה, והדברים לא עולים בקנה אחד עם פשוטו של כתוב.

ישאל השואל: אם "הגורמים" הם אכן ילדיהם של תושבי השטחים, מדוע לא טרחו המשיבים לכתוב כך באופן מפורש? מדוע לא טרחו המשיבים לתת פילוח של 54 המעורבים לפחות, לפי טיב המעורבות ולפי גיל? מדוע השאירו אותנו ללא כל דרך לדעת כמה מ-54 האנשים היו ילדים?

ומדוע הסעיף מתייחס דווקא לתושבים בוגרים של השטחים, כאלה ש"רכשו מעמד בישראל

- במסגרת הליכי איחוד משפחות?" האם עלינו להבין כי המספר 54 כולל קבוצה של הורים שכבר "רכשו מעמד", יחד עם ילדיהם אשר לא "רכשו מעמד במסגרת הליכי איחוד משפחות"? האם 54 הנתונים בכלל לא כוללים ילדים הנופלים בגדר הוראת השעה, קרי ילדים שאחד מהוריהם הוא תושב קבע? כלומר, האם מדובר אך ורק בילדים שאחד מהוריהם הוא אזרח המדינה, אשר זכאים לאזרחות בלי כל קשר להוראת השעה, ולכן, בניגוד להורה תושב השטחים, לא זקוקים "לרכוש מעמד" במסגרת הליך איחוד משפחות?
8. יש לציין, כי כבר ביום 26.11.2007, בסעיף 5 לבקשה לצירוף תגובה מטעם העותרת, ביקשה העותרת כי בית המשפט הנכבד יורה למשיבים לספק נתונים הרלוונטיים לתושבי ירושלים המזרחית ולילדיהם, שקיבלו מעמד בישראל או היתר לשהייה בישראל. וביתר פירוט התבקשו: מה מספר הילדים שקיבלו מעמד או היתר שהיו מעורבים בפעילות ביטחונית? מהו טיב המעורבות של אותם קטינים בפעילות ביטחונית? באיזה שלב של הליך איחוד המשפחות היו אותם ילדים בשעה שהיו, לכאורה, סיכון ביטחוני? עד היום מחכים העותרים לתשובות לשאלות הנ"ל.
9. כמפורט בעתירה ובעיקרי הטיעון של העותרת, מדובר בחוק הפוגע קשות בתושבי ירושלים המזרחית ובילדיהם. לטענת המשיבים, נעוצה פגיעה זו בשיקולים ביטחוניים. למסירת נימוקים מפורטים ורלוונטיים חשיבות רבה אפוא לעניין הצדקתה, לכאורה, של החלת הוראת השעה על אותם ילדים.
10. חזקה על המשיבים, שאילו היו בידיהם נתונים מרשיעים, המצביעים על מעורבות מסוכנת בטרור של קבוצת הילדים נשוא העתירה, היו ממהרים להציג אותה בכל אופני ההבלטה הידועים להם.
11. אלא שנתונים כאלו אינם, כנראה, בנמצא.
12. היעדרם של נתונים אלו מתיישב היטב גם עם הוראותיו של חוק האזרחות והכניסה לישראל, שאת ההכרזה על בטלותו מבקשת העתירה הנוכחית.
13. כזכור, החוק אינו מונע את כניסתם לישראל של ילדים בני 14-18 ואת שהייתם בה. אלו מתאפשרים להם באמצעות היתרי מת"ק מטעם הממשל הצבאי בשטחים. כל שנמנע מהם הוא רישיון הישיבה לפי חוק הכניסה לישראל. מבחינה ביטחונית, אין כל הבדל בין ההיתר לבין רישיון הישיבה. ההבדל ביניהם הוא אך ורק ביכולת לנהל חיים נורמליים, במימוש הזכות לביטוח בריאות ממלכתי ולרשת ביטחון סוציאלית – וכמובן, בספירת הילדים כתושבי המדינה לצרכים דמוגרפיים וסטטיסטיים.
14. הנה כי כן, הצהרותיהם של המשיבים סותרות אלו את אלו. מחד, טוענים המשיבים כי נשקפת סכנה מקטינים (אך אינם מביאים נתונים המצביעים על מעורבותם של ילדי תושבים בפעילות אלימה נגד ישראל, ונראה כי נתונים אלה אינם נמצאים ברשותם). מאידך, המשיבים עצמם טוענים שמשעה שאותם ילדים בני 14-18 מקבלים היתרי שהייה, משמעות הדבר היא שאינם מהווים עוד סיכון ביטחוני.
15. החלת החוק על ילדים, כמו גם הנכונות לצייד אותם בהיתרי מת"ק, ובה-בעת הסירוב

להעניק להם מעמד קבע וזכויות סוציאליות, חותרים תחת אמינות הטיעון הביטחוני. ההימנעות מלהביא נתונים שיצביעו על הסיכון הביטחוני מושכת את השטיח סופית תחת רגלי הטענה הביטחונית, ומותירה אך ורק שיקולים זרים ופסולים. למצער, ניתן להסיק שהפגיעה בילדים אינה תכליתית ואינה מידתית.

16. אם נחוצה הוכחה נוספת לכך שהחלת החוק על ילדים נובעת משיקולים דמוגרפיים-גזעניים, ומשיקולים כלכליים, הרי שבא אופן היישום של החוק ומספק הוכחה נוספת זו.

17. כך למשל, כתב התשובה אינו בהיר דיו באשר למעמד אותו מקבלים קטינים מתחת לגיל 14. הוא אינו מציין כי על פי נוהל פנימי של המשיבים (אשר לא בא זכרו בחוק), קטינים בגילאים אלה, שנרשמו בשטחים – אף אם נולדו בישראל ומתגוררים בה כל חייהם – לא יקבלו, עם אישור בקשתם, מעמד של קבע, אלא מעמד ארעי בלבד. רק לאחר שנתיים יוכלו אותם קטינים להגיש בקשה לקבלת מעמד של תושבי קבע. דא עקא, שחלק מאותם קטינים כבר יעברו בתום שנתיים אלה את גיל 14. על פי נהליהם של המשיבים – מעמדם לא ישודרג. זאת, למרות שהוראת השעה עצמה מאפשרת לשר הפנים שיקול דעת בעניין זה (ראו סעיף 3א(1) לחוק), אשר במסגרתו ניתן להעניק מעמד של קבע לילדים עד גיל 14.

18. לאחרונה, המשיבים הרחיקו לכת. במסגרת הודעת הערעור של המשיבים בעע"מ 5718/09 שר הפנים נ' סרור (התלוי ועומד בפני בית המשפט הנכבד), הודיעו המשיבים כי סעיף 3א(1) לחוק אינו קובע במפורש את סוג הרישיון שיינתן לקטין, וכי אין כל חובה להעניק לילדים עד גיל 14 מעמד של תושבות קבע. המשיבים עיוותו את פרשנות החוק אף יותר מדרישת הנהלה הפנימי שלהם, וחשפו בפני בית המשפט הנכבד את כוונתם להעניק מעמד של תושבות קבע לכמה שפחות קטינים, וזאת ללא כל קשר לעילה ביטחונית.

19. לפי הנוהל, קטינים מתחת לגיל 14 יתחילו במעמד ארעי ורק אם עודם מתחת לגיל 14 בתום השנתיים, יקבלו מעמד של תושבות קבע. אך בהודעת הערעור הנ"ל, נטען כי תכליתו של סעיף 3א(1) "מוגשמת במלואה גם על ידי מתן רישיונות לשיבת ארעי לקטין" וכי הסעיף אינו מחייב מתן רישיון לשיבת קבע דווקא (ראו סעיפים 53 ו-54 להודעת הערעור). לפי עמדת המשיבים, הענקת מעמד של קבע באופן מיידי "יוצר דווקא 'מסלול מזורז' לקבלת מעמד", וזאת בניגוד לתכליתו הכוללת של חוק הוראת השעה, שהיא "צמצום מתן רישיון לשיבת קבע לתושבי האזור בישראל." (ראו סעיף 62 להודעת הערעור).

20. הדברים מדברים בעד עצמם. בענייננו המטרה הזרה, הצינית, העומדת בבסיס החלטת המשיבים, גלויה על פניה ודומה כי אף לא נעשה ניסיון להסוותה. ברור שלשיקולים הזרים, הדמוגרפיים והכספיים, ניתן 'מקום של כבוד' בהחלטת המשיבים להחיל את החוק על ילדיהם של תושבי ישראל וכי הסיכון הביטחוני של ילדי תושבים בני 14 עד 18 הינו איום ריק מתוכן.

ירושלים, היום 27 במאי, 2010

ליאורה בכור, עו"ד
ב"כ העותרת

(ת.ש. 50717)